

Ár 2014, föstudaginn 28. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 105/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 9. desember 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 9. desember 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. desember 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 3. janúar 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. janúar 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 2. febrúar 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 28. febrúar 2014.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðili er eigandi fasteignarinnar A. Á fasteigninni varð tjón af völdum jarðskjálfta 29. maí 2008 sem Viðlagatrygging Íslands náði til.

Þann 15. október 2013 barst sóknaraðila tilkynning um greiðslu tjónabóta vegna A frá Viðlagatryggingu Íslands. Í tilkynningunni kom fram að við vinnslu málsins fyrir úrskurðarnefnd hefði komið í ljós að váttryggingarbætur vegna jarðskjálftatjóns á fasteign sóknaraðila, A, af völdum jarðskjálfta 29. maí 2008, sem stjórn Viðlagatrygginga Íslands úrskurðaði 10. janúar 2012, væru ógreiddar. Ógreiddar váttryggingabætur voru kr. 3.467.424, vextir og dráttarvextir voru kr. 803.621, samtals kr. 4.271.045. Fram kom að í ljósi þess að B og C nytu veðréttinda í eign sóknaraðila, teldust þeir meðváttryggðir skv. 42. gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga.

Þann 15. október 2013 var C send tilkynning um greiðslu tjónabóta vegna A. Í bréfinu kom m.a. fram að kysi meðváttryggður að nýta rétt sinn til að tryggja að tjónabætur yrðu notaðar til endurbóta á eigninni væru meðváttryggður og tjónþoli

beðnir um upplýsingar um bankareikning sem þeir gætu einungis farið með sameiginlega innan 20 daga frá dagsetningu bréfsins. Næðist ekki samkomulag um sameiginlegan bankareikning gæti meðváttryggður gert kröfu til þess innan 20 daga frá dagsetningu bréfsins að stofnaður yrði geymslureikningur í eigu tjónþola, þar sem skilyrði Viðlagatryggingar yrðu þau að samþykki meðváttryggða lægi fyrir við útborgun fjárens. Hefði meðváttryggður ekki upplýst Viðlagatryggingu um ákvörðun sína innan 20 daga eða ákvörðun meðváttryggða væri að nýta sér ekki fyrrgreindan rétt sinn yrði litið svo á að hann hefði engar athugasemdir við fyrirhugaða útborgun tjónabóta til tjónþola.

Þann 19. nóvember 2013 geymslugreiddi Viðlagatrygging Íslands váttryggingabætur vegna tjóns á gamla íbúðarhúsinu á A skv. úrskurði stjórnar Viðlagatryggingar 10. janúar 2012. Samkvæmt kröfu meðváttryggða og til þess að tryggja rétt hans voru váttryggingarbæturnar greiddar inn á geymslureikning hjá varnaraðila. Skilyrði fyrir útborgun var að samþykki beggja lægi fyrir.

Þann 20. nóvember 2013 barst sóknaraðila tilkynning um geymslugreiðslu frá Viðlagatryggingu Íslands. Í samræmi við úrskurð stjórnar Viðlagatrygginga um váttryggingarbætur vegna eignarinnar að A stóð Viðlagatrygging Íslands skil á bótageiðslu ásamt vöxtum að fjárhæð kr. 854.079 inn á geymslureikning hjá varnaraðila í samræmi við 48. gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga og lög nr. 9/1978 um geymslufé.

Þann 28. nóvember 2013 tilkynnti varnaraðili sóknaraðila um geymslugreiðsluna.

Sóknaraðili átti í tölvupóstsamskiptum við C vegna málsins í nóvember og desember 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 9. desember 2013.

Þann 27. desember 2013 framvísaði sóknaraðili samkomulagi milli sín og C þar sem fram kom að hinn síðarnefndi gæfi samþykki sitt fyrir útborgun geymslugreiðslunnar. Sóknaraðili millifærði því út af geymslureikningnum og var reikningurinn eyðilagður í kjölfarið.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðila verði gert að greiða honum tafarlaust peninga af bankareikningi nr. X, að fjárhæð kr. 4.321.503, ásamt vaxtamun á þessum reikningi og dráttarvöxtum, 13% í stað 1,3%, frá 19. nóvember 2013 til greiðsludags. Auk þess krefst sóknaraðili annars kostnaðar sem af ólöglegri meingerð hafi hlotist, m.a. fyrirhöfn við að skrifa bréf til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Sóknaraðili kveður málið snúast um peninga sem hann eigi sannanlega í skilningi 72. gr. stjórnarskrárinnar. Um sé að ræða bankareikning nr. X, sem hafi að geyma peninga að fjárhæð kr. 4.321.503, sem bankinn neiti að greiða honum út, en segi þess í stað að um geymslureikning sé að ræða skv. lögum nr. 9/1978. Segi bankinn að sóknaraðili þurfi að semja við C um „eitthvað“.

Sóknaraðili telur að forsendur fyrir geymslugreiðslu séu ekki til staðar, skv. 1. gr. laga nr. 9/1978. Sóknaraðili telur að greiðsla inn á geymslureikning hafi ekki verið nauðsynleg í máli þessu. Þá þurfi að skilgreina nákvæmlega hvaða skilyrði þurfi að uppfylla til að fá peninga greidda út. Það að segja að semja þurfi um „eitthvað“

uppfylli ekki skilyrði laga nr. 9/1978. Sóknaraðili byggir á því að hann sé eigandi þess fjár sem sé inni á umþrættum reikningi, samkvæmt úrskurði stjórnar Viðlagatryggingar Íslands frá 10. janúar 2012.

Sóknaraðili bendir á að samkvæmt kvittun fyrir innborgun á geymslureikning sé skilyrði útborgunar „að samþykki beggja aðila liggi fyrir“. Að öllu óbreyttu verði peningarnir inni á reikningnum í 20 ár og renni svo í ríkissjóð og verði sóknaraðila sem tjónþola aldrei til gagns, þar sem samkomulag náist ekki við meðvátryggðan, C. Búið sé að bjóða C að hluti af upphæðinni, eða hún öll, verði nýtt til greiðslu inn á höfuðstól láns. Því hafi C hafnað.

Sóknaraðili byggir á því að samkvæmt lögum nr. 9/1978 sé bankinn ábyrgur fyrir geymslufé þegar hann hafi tekið við því. Greiðandi geymslufjár sé búinn að losa sig undan ábyrgð með því að greiða það inn á geymslureikning, þ.e.a.s. hann fái banka til að taka við glæpnum.

Sóknaraðili telur tilgang þessarar ákveðnu geymslugreiðslu að greiðandi losni undan því að þurfa að borga hæstu löglegu dráttarvexti sem séu 13%. Í stað þess hafi þessir peningar verið á 1,3% vöxtum í bankanum, sem í dag sé neikvæð ávöxtun. Þannig hafi þessi gjörningur skaðað sóknaraðila fjárhagslega. Skuld sóknaraðila við C beri u.þ.b. 9% vexti, þ.e. 5,1% ásamt verðtryggingu. Þannig telur sóknaraðili að um ólögmæta meingerð af hálfu varnaraðila sé að ræða.

Sóknaraðili telur svarbréf varnaraðila, dags. 28. nóvember 2013, mjög illa ígrundað og óljóst. Virðist starfsfólk varnaraðila ekki bera skynbragð á það til hvaða verka það hafi látið nota sig. Fólk virðist helst halda að það byggi á 42. gr. laga nr. 30/2004 án þess að hafa lesið lagagreinina eða lögskýringargögn með henni, hvað þá myndað sér sjálfstæða skoðun á því hvort þessi lög eigi við í þessu tilfalli. Það hafi þýðingu við túlkun á 42. gr. að uppgreiðsluverðmæti skuldar sóknaraðila við C sé kr. 15 til 16 milljónir áður en aðgerðir ríkisstjórnarinnar komi þar til lækkunar. Brunabótamat veðsettra húseigna á móti láninu séu rúmar 170 milljónir.

Sóknaraðili telur að ekki sé um að ræða geymslugreiðslu í skilningi laga nr. 9/1978 heldur ólögmæta kyrrsetningu eigna hans. Bankar hafi ekki lagaheimild til að kyrrsetja eigur manna heldur sé það vald hjá sýslumönnum.

Í athugasemdum sóknaraðila, dags. 2. febrúar 2014, kemur fram að það sé rétt að C hafi ekki treyst sér lengur til að standa gegn því að sóknaraðili fengi peninga greidda út af umþrættum bankareikningi. Þessir peningar hafi verið endurgreiddir Viðlagatryggingu Íslands. Þeir hafi svo verið greiddir sóknaraðila af Viðlagatryggingu 2. janúar 2014, án vaxta.

Sóknaraðili telur að ástæða þess að C hafi gefið eftir sé sú að málið hafi verið komið til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Eftir standi að sóknaraðili eigi hugsanlega eftir að fá fleiri greiðslur frá sama aðila, þannig að sami leikurinn gæti endurtekið sig. Þess vegna sé nauðsynlegt að skorið sé úr um lögæti aðgerða varnaraðila.

Sóknaraðili vísar til þess að framangreind vinnubrögð varnaraðila séu andstæð 1. gr. laga nr. 9/1978. Það eitt að menn taki lán frá C réttlæti ekki vinnubrögð varnaraðila. Nú sé það svo að ekkert skyldi banka til að lána hverjum sem er, hvaða peningaupphæð sem er. Bankar meti það í hvert sinn hvort lána skuli aðilum eða ekki, á sínum eigin forsendum. Eins skyldi ekkert banka til að taka peninga til geymslugreiðslu á vafasömum forsendum. Það að banki eða bankamenn beri ekki ábyrgð á svona vinnubrögðum sé úreltur 2007 hugsunarháttur. Bankar og bankamenn séu ábyrgir í dag, sbr. fjölmörg mál sérstaks saksóknara.

Sóknaraðili telur mál þetta ójafnan leik. C og Viðlagatrygging Íslands, hvort tveggja ríkisfyrirtæki, með fulltingi varnaraðila, sem enginn veit hver eigi, standi gegn einum einstaklingi. Ljóst megi vera að sóknaraðili hafi orðið að borga 13% dráttarvexti af skuldum sem tilkomnar séu vegna þess að hann hafi ekki fengið þessa peninga til að greiða sínar skuldir m.a. við C. Krafa að fjárhæð kr. 24.000 hafi hækkað í kr. 30.000 við það eitt að fara inn í Motus. Það að setjast ofan á peninga fólks sé vísasta leiðin til að koma því í gjaldþrot.

Sóknaraðili bendir á að varnaraðili tali í sínu svari um dómsmál og Hæstaréttardóma. Þetta séu elítulögfræðingar en ekki sá raunveruleiki sem snúi að almenningi í svona máli. Það að fara dómstólaleiðina taki tíma. Það taki um hálf tveggja ár að koma málinu í gegnum héraðsdóm og 1,5 ár að koma máli í gegnum Hæstarétt. Kostnaðurinn við slíkan málarekstur gæti orðið álíka hár og upphæðin í þessu máli, þ.e. rúmar 4 milljónir króna. Þannig sé svar varnaraðila að þessu leyti í rauninni ekkert annað en útúrsnúningur og raunveruleikaflótti.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili hafi nú þegar fengið að taka út af geymslureikningnum og telur varnaraðili að krafa sóknaraðila hafi fallið niður með því að hann hafi tekið við geymslugreiðslunni frá varnaraðila.

Telur varnaraðili að eftir standi hvort sóknaraðili geti átt kröfu á hendur varnaraðila um mun á innlánsvöxtum geymslureikningsins og dráttarvöxtum á tímabilinu frá því að greiðandi hafi innt geymslugreiðsluna af hendi til varnaraðila þar til sóknaraðili hafi innleyst greiðsluna.

Varnaraðili telur að krafa sóknaraðila sé að þessu leyti með öllu órökstudd og telur þegar af þeirri ástæðu að hafna beri kröfu sóknaraðila. Telji sóknaraðili að ólögmeitt skilyrði hafi verið sett fyrir geymslugreiðslunni þá beri honum að beina kröfu sinni áfram að greiðanda kröfunnar en ekki varnaraðila sem vörsluaðila geymslureikningsins. Sé sett ólögmeitt skilyrði fyrir geymslugreiðslu sé afleiðingin sú að greiðandi losni ekki undan greiðsluskyldu sinni, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 253/2004.

Varnaraðili hafnar því að með því að taka við geymslugreiðslu þar sem greiðandi kundi að hafa sett skilyrði sem ekki leysi þann ágreining sem leiddi til geymslugreiðslunnar, geti varnaraðili borið ábyrgð á þeim vanskilavöxtum sem greiðandi hafi freistast til að losna undan með því að geymslugreiða. Kröfuhafi geti einfaldlega beint kröfu sinni að greiðandanum, enda hafi hann þá ekki greitt með fullnægjandi hætti, sbr. einnig dóm Hæstaréttar í máli nr. 421/1999, þar sem afleiðing þess að skilyrði geymslugreiðslu voru ekki til staðar hafi orðið sú að greiðandi taldist ekki hafa greitt.

Varnaraðili byggir á því að það sé ekki á ábyrgð bankans að skera úr um gildi skilyrða sem sett séu fyrir geymslugreiðslu, enda væri úrræðið sem slíkt óframkvæmanlegt væri sú túlkun fyrir hendi. Að mati varnaraðila hafi sóknaraðili auk þess með engu móti sýnt fram á með óyggjandi hætti að skilyrði greiðslunnar hafi verið ólögmeitt. Vísað hafi verið til ákvæða um váttryggingarsamninga sem fjalli þvert á móti sérstaklega um að aðili í stöðu C teljist meðváttryggður og geti átt óskiptan rétt til tryggingarþóta með váttryggðum. Telur varnaraðili fráleitt að sú skylda geti verið lögð á aðila sem taki við geymslugreiðslum að þeir skeri úr um ágreiningsmál sem

kunni að valda geymslugreiðslu. Enda sé það á ábyrgð greiðanda að setja lögmæt skilyrði fyrir útborgun geymslufjár ætli hann að losna undan greiðsluskyldu sinni.

V.

Niðurstaða.

Sóknaraðili krafðist þess á kvörtunareyðublaði til nefndarinnar að varnaraðila yrði gert að greiða honum út innstæðu á geymslureikningi nr. X, að fjárhæð kr. 4.321.503, ásamt vaxtamun á þessum reikningi og dráttarvöxtum, 13% í stað 1,3%, frá 19. nóvember 2013 til greiðsludags. Auk þess krafðist sóknaraðili málskostnaðar fyrir úrskurðarnefndinni.

Sóknaraðili fékk greitt út af umþrættum reikningi og var reikningurinn eyðilagður í kjölfarið, þann 27. desember 2013.

Í athugasemdum sóknaraðila, dags. 2. febrúar 2014, kom fram að nauðsynlegt væri að fá skorið úr um lögmæti aðgerða varnaraðila, þar sem sóknaraðili ætti hugsanlega eftir að fá frekari greiðslur frá Viðlagatryggingu Íslands.

Í 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Samkvæmt b-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns, sem ekki verður metin til fjár.

Varnaraðila verður eðli máls samkvæmt ekki gert að greiða sóknaraðila innstæðu á reikningi eftir að hún hefur verið honum greidd. Verður því ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila um að bankanum verði gert að greiða sóknaraðila innstæðu á geymslureikningi nr. X.

Krafa sóknaraðila um mat á lögmæti aðgerða varnaraðila verður ekki metin til fjár eins og hún er fram sett. Verður því ekki hjá því komist að vísa þeirri kröfu sóknaraðila frá nefndinni, með vísan til b-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Með vísan til framangreinds lýtur ágreiningur aðila fyrir nefndinni að því hvort varnaraðila beri að greiða sóknaraðila vaxtamun á geymslureikningi nr. X og 13% vaxta.

Samkvæmt e-lið 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki fjallar nefndin ekki um mál, sem eru það óljós, illa upplýst eða kröfur aðila svo óskýrar að þau eru ekki tæk til úrskurðar.

Kröfu sinni til stuðnings vísar sóknaraðili til þess að tilgangur geymslugreiðslunnar hafi verið sá að greiðandi losnaði undan því að borga 13% dráttarvexti.

Sóknaraðili færir annars engin rök fyrir því að varnaraðila beri að standa sóknaraðila skil á umræddum vaxtamun, þvert á móti vísar hann til aðgerða greiðanda, Viðlagatryggingar Íslands, kröfunni til stuðnings. Er með öllu óljóst af hverju varnaraðili ætti að bera ábyrgð á umræddum vaxtamun eða á hvaða grundvelli varnaraðili hefði með réttu getað greitt sóknaraðila út féð fyrr en gert var. Mál sóknaraðila gegn varnaraðila er að þessu leyti óljóst og illa upplýst. Verður því ekki hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila um vaxtamun á geymslureikningi og 13% vöxtum frá nefndinni, með vísan til e-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Sóknaraðili krefst málskostnaðar fyrir úrskurðarnefndinni. Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki hefur samkvæmt samþykktum fyrir nefndina enga heimild til að ákvarða sóknaraðila málskostnað í málinu og verður kröfu sóknaraðila þar að lútandi því vísað frá, sbr. t.d. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 172/2012.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, um að varnaraðili, F, greiði honum innstæðu á reikningi nr. X er hafnað.

Kröfu sóknaraðila um mat á lögmæti aðgerða varnaraðila er vísað frá.

Kröfu sóknaraðila um að varnaraðila verði gert að greiða sóknaraðila mun á vöxtum geymslureiknings nr. X og 13% vöxtum er vísað frá.

Kröfu sóknaraðila um málskostnað er vísað frá.

Reykjavík, 28. febrúar 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir